

**FORUM PAŃSTW MORZA BAŁTYCKIEGO
28 – 30 listopada 2018
Narodowe Muzeum Morskie**

„Dziedzictwo kulturowe w promocji i rozwoju Regionu Morza Bałtyckiego”

Organizator: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Narodowe Muzeum Morskie

Główny cel:

- Zrównoważone i efektywne wykorzystanie materialnych i niematerialnych zasobów Regionu Morza Bałtyckiego na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego państw bałtyckich
- Budowanie i wzmacnianie bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego – bezpieczeństwo muzeów i kolekcji
- Poszerzanie ponadgranicznej współpracy sieci i rozwijanie projektów w dziedzinie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego, edukacji i badań naukowych, budowania zdolności itp.

Struktura Forum

3 sesje tematyczne prowadzone przez moderatorów i 4 sesje warsztatowe poświęcone rozwinięciu wybranych zagadnień i studium przypadków. Program każdej z sesji przewiduje 3 – 4 przemówienia wstępne otwierające wspólną dyskusję. Sesje warsztatowe będą prowadzone przez moderatorów. Na zakończenie Forum sesje tematyczne i warsztatowe zostaną skonkludowane przez moderatorów lub sprawozdawców.

Zaproszeni:

eksperti polscy oraz eksperci z krajów Regionu Morza Bałtyckiego (Litwa, Łotwa, Estonia, Federacja Rosyjska, Finlandia, Szwecja, Norwegia, Dania, Islandia, Niemcy i inne zainteresowane kraje)

- przedstawiciele ministerstw właściwych w sprawach dziedzictwa kulturowego, a także ministerstw i urzędów ds. obrony i sytuacji kryzysowych
- narodowe komitety UNESCO
- komitety Błękitnej Tarczy
- ciała międzynarodowe
- NDPC Partnerstwo ds. Kultury Wymiaru Północnego
- PA Culture Strategia UE dla Morza Bałtyckiego
- ponadregionalne i regionalne stowarzyszenia, agencje i instytuty

**Dziedzictwo kulturowe w promocji
regionu Morza Bałtyckiego**

Gdańsk, 28-30 listopada 2018

- eksperci i praktycy

Główne tematy

Wprowadzenie

Dziedzictwo kulturowe Morza Bałtyckiego jest niezwykle w skali światowej. W jego głębinach znajdują się stanowiska z epoki kamienia oraz liczne wraki, będące rezultatem trwającej przez stulecia intensywnej wymiany handlowej i działań wojennych. Piękny nadmorski krajobraz został ukształtowany przez ludność żyjącą z morza. Dziedzictwo to wpłynęło znacząco na tożsamość mieszkańców regionu. W ostatnich latach wzrasta jednak presja cywilizacyjna na morze i jego wybrzeża: Bałtyk jest jednym z najbardziej eksploatowanych akwenów świata. Farmy wiatrowe, akwakultura oraz pozyskiwanie surowców zaczynają wkraczać w ograniczoną morską przestrzeń. Katastrofy naturalne i katastrofy spowodowane przez człowieka mogą poważnie zagrozić temu morskemu światu. Kraje bałtyckie powinny zatem wzmocnić współpracę międzynarodową, by ocalić niematerialne i materialne dziedzictwo regionu poprzez badania naukowe, wymianę wiedzy, systemy wczesnego ostrzegania, wspólne projekty skierowane na budowanie świadomości i edukację. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i marki regionalnej to sposób na wzrost ekonomiczny, a także szansa na ożywienie społeczne i zainteresowanie poznawaniem dziedzictwa morskiego.

I SESJA: Bezpieczeństwo dziedzictwa kulturowego krajów bałtyckich

- **Współczesne zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego - wyzwania regionalne, krajowe, instytucjonalne.**
- **Bezpieczeństwo zbiorów - uwarunkowania prawne, organizacyjne i dylematy konserwatora.**

Sesja będzie platformą wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w dziedzinie bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego w przypadku specjalnych zagrożeń i sytuacji kryzysowych. Region Morza Bałtyckiego – bogaty i zróżnicowany zasób kulturowy może być zagrożony terroryzmem, a także katastrofami naturalnymi i cywilizacyjnymi. Potencjalne zniszczenie i utrata dóbr kultury powinna być zachętą dla utrzymywania wielostronnego i ponadnarodowego dialogu, który będzie zmierzał do budowania zdolności i dzielenia się wiedzą profesjonalistów w sferze bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego. Specjalna uwaga będzie poświęcona sprawom związanym z wykonywaniem Konwencji haskiej z 1954 r. o ochronie dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego wraz z Protokołami oraz działaniom komitetów Błękitnej Tarczy. Ekspertki reprezentujący różne organizacje i odmienne regiony Morza Bałtyckiego będą mogli przedstawić podczas Forum międzynarodowe inicjatywy, a także krajowe plany i działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, włącznie z dziedzictwem podwodnym. Podczas sesji omówione zostaną aktualne wyzwania oraz szereg

zagadnień związanych z uwarunkowaniami prawnymi i organizacyjnymi, wśród nich również dylematy, którym musi stawić czoła konserwator.

Wybór wątków:

- ocena i klasyfikacja zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego
- zwalczanie nielegalnego obrotu dobrami kultury i wandalizm
- postępowanie w razie konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych/systemy ochrony/wzajemna pomoc
- systemy prawne ochrony dziedzictwa kulturowego; perspektywa krajowa i międzynarodowa
- programy i projekty na rzecz bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego/nowe technologie/szkolenia/
- działalność komitetów Błękitnej Tarczy
- modele współpracy międzyrządowej i instytucjonalnej

II SESJA: Potencjał kulturowy Regionu Morza Bałtyckiego - perspektywa wzmocnionej współpracy międzynarodowej; za i przeciw

Sesja jest przewidziana jako przegląd programów i inicjatyw w dziedzinie kultury i dziedzictwa kulturowego, które mogą być korzystne dla wzrostu potencjału Regionu Morza Bałtyckiego. Prezentacje i dyskusje będą skoncentrowane na takich tematach jak atrakcyjność regionalna, aktywacja lokalnych społeczności i budowanie międzypokoleniowych mostów. Nadbrzeżne i podwodne dziedzictwo kulturowe, np. wraki statków i miejsca archeologiczne może pomóc w tworzeniu marki miast i regionów, przyciągać talenty i wspierać turystykę.

Ocena istniejących instrumentów finansowych oraz ich roli we wspieraniu regionalnych projektów powinna prowadzić do dalszych refleksji odnośnie możliwości wzmocnienia współpracy ponadgranicznej oraz lepszego zaangażowania rządowych i lokalnych instytucji oraz innych interesariuszy. Sesja może być przyczynkiem do dyskusji na temat przyszłości zasobów finansowych w ramach Nowej Perspektywy Finansowej UE po roku 2020.

Wybór wątków:

- Europejskie Szlaki Kulturowe Rady Europy w zrównoważonym rozwoju społeczno-ekonomicznym regionu
- rozwój turystyki kulturalnej i aktywizacja społeczeństwa europejskiego – potencjał projektów
- edukacja młodego pokolenia: promocja historii i tradycji; budowanie więzi międzypokoleniowych poprzez projekty kulturalne
- zwiększenie atrakcyjności regionalnej – rola projektów kulturalnych i ich stymulujący wpływ na wzrost ekonomiczny (szanse i bariery)

Dziedzictwo kulturowe w promocji regionu Morza Bałtyckiego

Gdańsk, 28-30 listopada 2018

- finansowe zasoby wspierające rozwój projektów kulturalnych w Regionie Morza Bałtyckiego, np. INTERREG, Kreatywna Europa, EOG/ Norweski Instrument Finansowy, program Routes4U, inne
- możliwości zwiększania współpracy transgranicznej – rola instytucji rządowych i lokalnych, NGO.

III SESJA: Projekty transgraniczne na rzecz zachowania i zrównoważonego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego w Regionie Morza Bałtyckiego – ich ocena i przyszłe kroki.

Ostatnia sesja będzie ukierunkowana na przegląd projektów badawczych realizowanych w ramach procesu budowania wiedzy w obszarze Regionu Morza Bałtyckiego oraz ustalenie potrzeb i wyzwań w tym zakresie. Jednym z celów współpracy wielostronnej powinno być dążenie do zintegrowanego zarządzania dziedzictwem kulturowym w ramach morskiego planowania przestrzennego dot. obszaru Bałtyku. Zachowanie specyficznego dziedzictwa kulturowego i technologicznego to punkt wyjścia do otwartych debat związanych z pracami sektorowymi ekspertów. Uczestnicy będą mieli okazję do refleksji dotyczących roli instytucji kulturalnych i współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w obliczu palących problemów Regionu Morza Bałtyckiego. Dyskusje pomiędzy praktykami w dziedzinie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w odniesieniu do unikalnych tradycji i charakterystycznego krajobrazu będą dotyczyć również złożonych kwestii archeologii morskiej.

Wybór wątków:

- rozwój wiedzy o Regionie Morza Bałtyckiego/ projekty badacze i upowszechnianie ich rezultatów
- przykłady dobrych praktyk i wymiana doświadczeń w ramach projektów, np. BalticRIM, Maritime Heritage Atlas, Crossroads 2.0
- patrząc w tył, idąc naprzód – rola instytucji kultury i innych interesariuszy wobec aktualnych wyzwań (m.in. migracja, starzenie się społeczeństw itp.)
- ochrona zanikających tradycji i umiejętności, przeciwdziałanie globalizacji
- ochrona stanowisk archeologicznych – archeologia morska
- perspektywa zachowania dziedzictwa kulturowego i krajobrazu Regionu Morza bałtyckiego
- ustanawianie standardów i instrumentów